
Tokarzewskiego-Karaszewicza Michała, gen.

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Stare Miasto

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy osobowe Imiona i nazwiska

Rok utworzenia nazwy: 1991

Opis

Michał Tadeusz Tokarzewski-Karaszewicz herbu Trąby (1893-1964) - wolnomularz, teozof, generał broni WP. Pochodził ze Lwowa, kształcił w Drohobyczu, studiował medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Wówczas to stał się jednym z najbliższych współpracowników Józefa Piłsudskiego, działając w szeregach PPS-Frakcja Rewolucyjna, Związku Walki Czynnej i Związku Strzeleckiego "Strzelec". Jako obywatel Austro-Węgier przeszedł kurs oficerów rezerwy, był więc znakomicie przygotowany do funkcji dowódczych w utworzonych w VIII 1914 roku Legionach Polskich, wstawiając się podczas walk pod Anielinem i Laskami. Po kryzysie przysięgowym w 1917 roku krótko więziony, przystąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej, za co był prześladowany przez władze bolszewickie. W czasie wojny polsko-bolszewickiej dowodził 1. Dywizją Piechoty Legionów podczas wyprawy na Wilno. W 1924 roku prezydent Stanisław Wojciechowski awansował go do stopnia generała brygady. Poparł Marszałka podczas przewrotu majowego, za co został mianowany szefem Biura Personalnego Ministerstwa Spraw Wojskowych, od 1928 roku dowodził jednostkami wojskowymi w Kaliszu, Grodnie, Lwowie oraz Toruniu. W czasie wojny obronnej stał na czele formacji wchodzącej w skład Armii "Pomorze", która odznaczyła się podczas walk nad Bzurą. Przedostawszy się do Warszawy został zastępcą generała Juliusza Rómmla, dowódcy Armii "Warszawa". Po kapitulacji stolicy 27 IX 1939 stanął na czele pierwszej konspiracyjnej organizacji wojskowej - Służby Zwycięstwu Polsce. Po jej rozwiązaniu i utworzeniu Związku Walki Zbrojnej został komendantem jej lwowskiego okręgu. Aresztowany przez NKWD w 1940 roku, został zwolniony na mocy układu Sikorski-Majski w VIII 1941 roku i wstąpił w szeregi tworzącej się właśnie Armii Polskiej w ZSRR. Początkowo dowodził 6. Dywizją Piechoty "Lwów", następnie został zastępcą generała Władysława Andersa. Po wyzwoleniu zdecydował się na emigrację i pozostał w Wielkiej Brytanii. Był księdzem Liberalnego Kościoła Katolickiego a także członkiem Wielkiej Łoży Narodowej Polski. Zmarł w Casablance. Spoczywa: Cmentarz Powązkowski, dokąd jego prochy sprowadzono we IX 1992 z cmentarza Brompton w Londynie. Upamiętnienia: Cmentarz Powązkowski - grobowiec symboliczny przywódców Podziemnego Państwa Polskiego w Alei Zasłużonych (55 od strony zachodniej). Autorami projektu grobowca są Stanisław Jankowski & Agaton, Zbigniew Gąsior & Parasola i Marek Moderau.

Ciekawostki

Wcześniej (1960.03.31 - 1991.05.21) ulica ta nosiła imię Walerego Bagińskiego.

Stan obecny:

Nr 4: Komenda Miasta. Powstała w 1924-6 z elewacją z 1935 Czesława Przybylskiego, kontynuowano przebudowę w 1936-7 przez Sygietyńskiego. Rzeźby lwów wykonał ok. 1935 Mieczysław Lubelski. W 1951 dobudowano skrzydło od pl. Piłsudskiego wg proj. Bohdana Pniewskiego. Pomnik Józefa Piłsudskiego. W 1990 prezydent Warszawy Stanisław Wyganowski zdecydował o postawieniu pomnika Piłsudskiego na pl. Na Rozdrożu. Zbigniew Gąsior zaprojektował cokół i wykonano makietę. Jednak w 1993 burmistrz Jan Rutkiewicz zmienił lokalizację pomnika na al. Ujazdowskie (przy bramie Łazienek), ale miejsce to nie spodobało się komitetowi. Wybrał on pl. Piłsudskiego, choć projekt Tadeusza Łodziana nie pasował do takiej przestrzeni. W 1994 zdecydowano wreszcie na pl. Piłsudskiego i rozpisano konkurs pod patronatem Lecha Wałęsy, jednak komitet mocno zaprotestował, domagając się realizacji projektu Łodziana obok Grobu Nieznanego Żołnierza. Pomnik odlano dość niestarannie w Stoczni Marynarki Wojennej w Gdyni. Autor w związku z tym nie chciał się zgodzić na niski cokół bo byłoby widać niedoskonałości odlewu. Padł pomysł, aby ten pomnik ustawić na molo w Gdyni, a tutaj postawić nowy pomnik wykonany przez S. Ostrowskiego. Ten jednak stanął przy Belwederze. Wreszcie, 14.08.1995 pomnik stanął u wylotu ulicy, tyłem do Traktu Królewskiego i, jak mówią złośliwi, wygląda jak parkingowy, pilnujący samochodów. Rzeźba ma 3,2 m wysokości, przedstawia marszałka w płaszczu zimowym, przepasanego wstęgą mundurową Krzyża Virtuti Militari, w czapce maciejówce, wspartego na szabli. Odświeżenia dokonał Lech Wałęsa w obecności m.in. Jadwigi Piłsudskiej-Jaraczewskiej.

Data nadania nazwy: 1991.05.21.
